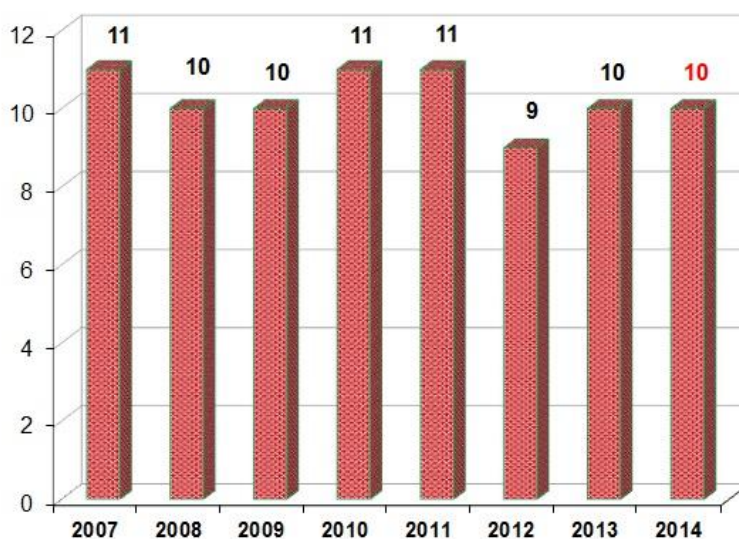

Jelentés a Kulturális Javak Bizottsága (KJB) 2014. évi munkájáról

A 2006 tavasza óta, két éves ciklusokra felkért, hét, utóbb nyolc külső taggal működő *Kulturális Javak Bizottságának (KJB)* tavalyi évről is elmondható, hogy a műtárgyfelügyeleti hatósági munkának egyik legfontosabb támaszát adta. A testület az előző évben is, mint alapítása óta folyamatosan, magas színvonalon, komoly szakmai és tudományos munkát végzett.

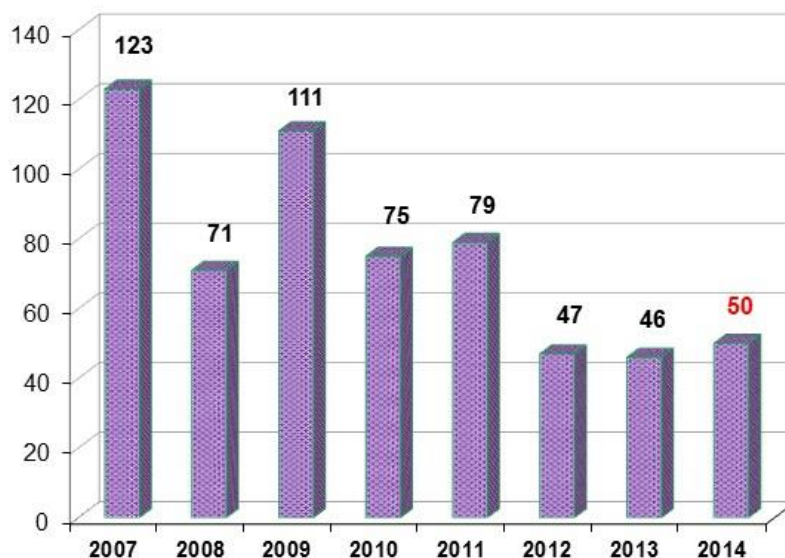
A 2014. évben a KJB változatlan szervezeti keretek között, egyetlen személyi változás mellett látta el feladatait. A Forster Központtal kapcsolatos szervezeti és jogszabályi változások közül a KJB-t a továbbiakban érinti, hogy a hét külső tagjelölő intézmény mellett a nyolcadik tagot a jövőben a szakmai felügyeletet ellátó minisztérium, a Miniszterelnökség fogja jelölni. Az év során lejárt megbízással rendelkező, de a jogszabályban meghatározott intézmények és szervezetek által újrjelölt és a Hivatal elnöke által újra felkért tagok mellett a korábbi könyvtáros munkatárs hosszabb ideig tartó külföldi távolléte miatt le kellett mondjon a tagságáról. Helyébe az Országos Széchényi Könyvtár javaslata alapján Farkas Gábor Farkas osztályvezető lépett. A bizottsági munka a korábban a tagok által újraválasztott dr. Király Erzsébet főmuzeológus (Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria) elnökletével folytatódott. A KJB titkárságát továbbra is a Forster Központ Műtárgyfelügyeleti Irodája adta: az ülések megszervezésével, az egyes ügyek tárgyalásra történő előkészítésével, az üléseken elhangzottak – jegyzőkönyvbe, majd kivonatolt emlékeztetőbe – rögzítésével, és a hivatali, hatósági döntésekbe történő beépítésével.

Ülések száma évente (2007-2014)

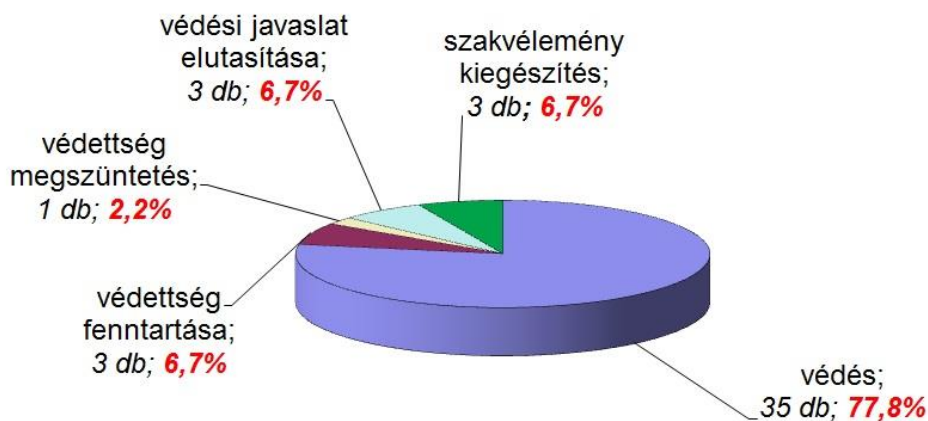
A korábbi években már kialakított és bejáratott rend szerint folytatódott a munka 2014-ben is: a KJB havi rendszerességgel – nyári szünetet közbeiktatva – 10 ülést tartott, ahol összesen 50 napirendi pontot (ügyet) tárgyalt meg.

Napirendek száma (2007-2014)

A megtárgyalt ügyek jellemzően védetté nyilvánításhoz, kisebb részt védettség megszüntetéshez, illetve kiviteli engedélyezéshez kapcsolódtak. A KJB létrehozatala óta minden egyes, a Műtárgyfelügyelet elé került új védési ügyről állásfoglalást alakított ki, tehát védési eljárásban a Műtárgyfelügyeleti Iroda 2014-ben sem hozott döntést a KJB állásfoglalása nélkül. Ezen túl az év során összesen öt esetben a bizottság működéséhez kapcsolódó ügyrendi kérdést, valamint a szakmai munkát érintő általános témát is napirendre kellett tűzni.

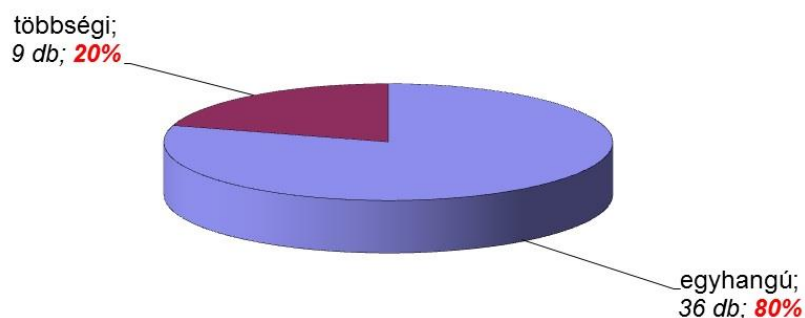
A KJB 2014. évi állásfoglalásai (ügyek száma [45 db]; aránya [100%])

Az állásfoglalást igénylő 45 megtárgyalt ügyből a javaslatnak megfelelően 35 esetben (77,8 %) foglalt állás a KJB a védés mellett, 3 esetben (6,7 %) ellene, 1 esetben (2,2 %) a védettség megszüntetés mellett, 3 esetben (6,7 %) a védettség fenntartása mellett, míg ugyancsak 3 esetben (6,7 %) a szakvélemény kiegészítését javasolta.

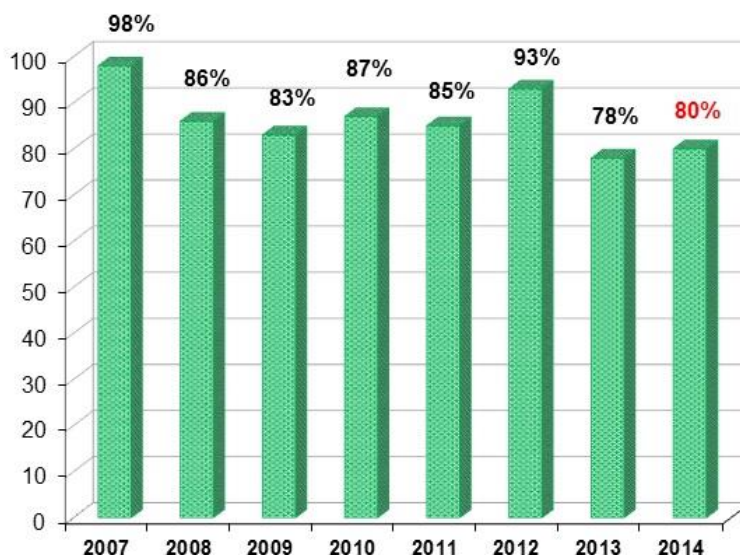
Az szavazások többségében egyhangúak voltak, de 9 esetben (20 %) került sor többségi döntéssel elfogadott állásfoglalásra, azaz az esetek 80 %-ában a védéssel vagy annak mellőzésével minden terület képviselője egyetértett. Erről elmondható, hogy ez az elmúlt években kialakult 80-90 %-os arálynak megfelel, attól érdemben nem tér el.

A KJB 2014. évi szavazási arányai
(állásfoglalást igénylő ügyek száma [45 db] és aránya [100%])

A KJB ugyanakkor az előző éveknél alacsonyabb arányban ajánlotta a túlnyomó részt, múzeumoktól, közgyűjteményektől származó védési (vagy védelem megszüntetési) javaslatok elutasítását (1 ügyben, 2,2 %), vagy újragondolását (a szakvélemény kiegészítésével: 3 ügyben, 6,7 %). A Műtárgyfelügyeleti Iroda a KJB állásfoglalásait a 2014. évben kivétel nélkül megalapozottnak ítélte, és hatósági döntéseit azokkal összhangban hozta meg.

Egyhangú szavazások aránya (2007-2014)

A korábbi évekhez képest szembevetendő műfaji változásokat nem tapasztalhatunk: a megelőző 2013. évhez képest csupán a szépirodalmi terület (könyvek, kéziratok) ügyei növekedtek számottevően, de ezzel valójában csak a korábbi arányok álltak helyre. A KJB elé került védési ügyek továbbra is jól tükrözik a műtárgyforgalom irányait, folyamatait. A könyvtári terület „megerősödése” mögött az élénkülő antikvár könyvforgalom állhat, újabb, ritka és értékes könyvek felhozatalával. A külföldi eredetű műalkotások iránti továbbra is alacsonyabb hazai kereslet következtében ezek a műtárgyak külföldi piacokat vennének célba, s ilyenkor a kivitel miatt a védelem megszüntetése a kulcskérdés. Az egyéb ügyek számának növekedése, és a mögötte álló két fontos általános kérdés (egyetemes kultúra emlékeinek védési szempontjai és a régi könyvek lopása, visszaszerzése) annak is bizonyítéka, hogy a KJB komoly szakmai súllyal rendelkező testület, ahol nemcsak egyedi ügyek megvitatására van lehetőség, hanem általános, szakmai kérdések és összefüggések is napirendre kerülhetnek.

KJB elé került ügyek műfaji megoszlása 2014-ben
(ügyek száma [50 db]; aránya [100%];

A megelőző két évhez (2012-2013) hasonlóan 2014-ben is kevesebb ügy (50 napirend) került a KJB elé, mely a korábbi „csúcsevek” számai mögött messze elmarad. Ennek oka a Műtárgyfelügyelet védelési ügyszámaival magyarázható, ami – feltételezésünk szerint – a kiemelkedő jelentőségű tárgyak forgalmának csökkenéséből ered. Bár a híradások már a hazai műtárgyforgalom, műkereskedelem erősödéséről szólnak, mégis a pénzügyi válság előtti (2009-et megelőző) évekhez képest továbbra is alacsonyabb az elsőrangú műalkotások és egyéb műtárgyak forgalma, ezeket – úgy tűnik – tulajdonosaik továbbra is jobb időkre tartogatják, várván a válság előtti magasabb árak és ígéretesebb befektetési lehetőségek visszatérését. A védelési eljárások számának csökkenését – bírósági ítéletek tanulságaként – a tovább szigorodó védelési szempontrendszer is indokolhatja, mely bizonyára a közgyűjteményi szakértőkre is hatással van. Emellett az is gyakran előfordul, hogy az egyébként közérdekű bejelentésnek minősülő védelési javaslatok nyomán a Műtárgyfelügyeleti Iroda már a védelési eljárást sem indítja el. Szakértői közreműködéssel, vagy saját mérlegelés alapján a megalapozatlannak ítélt javaslatot – védelési eljárás megindítása nélkül – levélben utasítja el, és ilyenkor az ügy már a KJB elé sem kerül. A védettség megszüntetésére irányuló kérelmek esetén a Műtárgyfelügyeleti Iroda rendszerint az egyértelmű közgyűjteményi szakvélemények alapján hoz gyors döntést, és csak akkor fordul a KJB-hez, ha a szakvélemény alapján nem tartja egyértelműnek a kérdés megítélését. (A védettség megszüntetése esetére a szabályozás nem írja elő a kötelező tanácsadó testületi állásfoglalást.)

Külön is ki kell emelni a KJB három ülésen is megvitatott, és végül a 2014. június 2-ai ülésen egyhangúan elfogadott *Az egyetemes kultúra emlékeinek „magyar kultúrtörténeti vonatkozásai”*. Szempontok kulturális javak védetté nyilvánításához című négyoldalas dokumentumot, mely a védelem kapcsán egy vitatott kérdésben ad a szakembereknek és a tulajdonosoknak is egyértelmű útmutatást. (A teljes dokumentum elérhető a Forster Központ internetes honlapján a KJB-re vonatkozó menüpont alatt.)

A KJB eddigi, most már több éves munkáját és tapasztalatait összegezve a 2014. évről is elmondható, hogy munkája eredményeként a védettség tárgyában egységes szemlélettel, magas szakmai színvonalon és konszenzus alapján kimondott döntéseket hozhatott a műtárgyfelügyeleti hatóság.

Budapest, 2015. január 7.

Dr. Buzinkay Péter
a KJB titkára